

juni 2019, prijs € 10,95

voetbaltijdschrift voor lezers

www.hardgras.nl

HARDGRAS

N° 126

Sarina en haar meiden

ANNA ENQUIST & SARINA WIEGMAN

HENK SPAAN & KIKA VAN ES

JANNEKE VAN DER HORST & LIZE KOP

ROBERT VUIJSJE & LINETH BEERENSTEYN

ambo | anthos

VOOR WOORD

Het beste nieuws op literair voetbalgebied was de uitreiking van de Jan Hanlo Essayprijs aan Carolina Trujillo. Haar verhalen verschenen in *Hard gras* sinds, als we ons goed herinneren, juni 2014. Drie jaar later was de bundel *Meisjes in Blessuretijd* een feit. Wij hebben Carolina altijd een virtuoze schrijver gevonden wier 'essays', of verhalen zoals wij ze noemden, bij onze lezers op veel geestdrift konden rekenen. 'Haar essay over meisjes en voetbal is een geniaal stuk,' zegt het juryrapport. Het voortdurende gebruik van het woord essay werkt op de lachspieren. Maar ja, wat moet een jury die een essayprijs wil uitreiken en een verhalenbundel is de beste inzending? Wij zijn gelukkig met haar bekroning en blij dat wij kunnen zeggen: met verhalen uit *Hard gras* kun je essayprijzen winnen. Dit nummer gaat over het wereldkampioenschap voor vrouwen in Frankrijk en over vrouwen en voetbal in het algemeen. Het interview door Anna Enquist met bondscoach Sarina Wiegman is een zorgvuldig geschreven portret van een ambitieuze vrouw die, in tegenstelling tot veel Nederlandse trainers, haar vakgebied wel bijhoudt. Suse van Kleef beschreef haar eigen voetbalcarrière die duurde tot haar zeventiende. Ze was begonnen op haar zesde toen ze nog dacht dat zij het einge meisje was dat voetbalde.

Hugo Borst, Matthijs van Nieuwkerk en Henk Spaan

Redactie:

Hugo Borst
Matthijs van Nieuwkerk
Henk Spaan

Assistentie:

Erik de Bruin
Esther Mourits
Janneke van der Horst
p/a Weesperstraat 105A
1018 VN Amsterdam
redactie@hardgras.nl
www.hardgras.nl

Eindredactie:

Zeger van Herwaarden
Frank van Kolfschooten

Basis ontwerp:

Jaap Biemans
OVERBUREN

Vormgeving:

OVERBUREN (Jurgen Flick)

Omslagfoto:

Foto (bewerkt) Guus Dubbelman

Marketing:

Annemiek van Plateringen
Weesperstraat 105A
1018 VN Amsterdam
Telefoon: 020-524 54 11
E-mail: avanplateringen@amboanthos.nl

Abonnementen:

Jaarabonnement (6 nummers) € 49,95
Voor opgave en wijzigingen:
Hard gras Abonneeservice
Postbus 105
2400 AC Alphen aan den Rijn
Telefoon: 0172 47 60 85
E-mail: hardgras@spabonneservice.nl

Copyright:

Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Suse van Kleef

Anna Enquist

Robert Vuijsje

Janneke van der Horst

Rosa van Gool

Frank Heinen

Henk Spaan

Melle Maré

Arthur van den Boogaard

Annemarie Postma

Stephanie Hoogenberk

Niks was erger dan verliezen

Suse van Kleef

Wat wil je later worden, vroeg mijn tante. Ik zat achter op de bagage-drager bij haar en we fietsten door een besneeuwd Amsterdam. Ik was zes jaar oud, en had mijn carrière al uitgestippeld. ‘Profvoetballer, of journalist,’ zei ik, zonder na te denken. Vijfentwintig jaar later is het één net iets beter gelukt dan het ander.

Ik zat op voetbal. Voor een meisje was dat begin jaren negentig niet normaal. Mijn ouders begrepen niet waarom ik dat zo graag wilde: niemand in de familie voetbalde. Samen met een vriendinnetje begon ik in de F3 van de plaatselijke voetbalclub in Zaandam. Bij de jongens dus, meisjesteams waren er daar niet. Zij haakte al snel af, ik hield het langer vol. Ik herinner me flarden, kleine gebeurtenissen. De eerste wedstrijd wonnen we, omdat een jongetje van de tegenstander in eigen goal scoorde na rust. Hij had niet door dat we van helft waren gewisseld. Een beker niet groter dan mijn hand, gewonnen op een toernooitje. Ik was geen groot talent, is te zien op een videofilm die mijn vader maakte op een van de zaterdagochtenden in een half overdekte tochtige hal. Op korrelige beelden van VHS-kwaliteit zie je een meisje dat een kop kleiner is dan de jongens. Een zwart shirt, en veel te grote witte broek. De handen in de lange mouwen verstoppt. Een aanzet tot rennen, een huppeltje weg van de bal. Onzeker welke richting ze op moet, welke positie te kiezen. Een paar keer ruim te laat voor een duel, en als de bal dan per ongeluk toch in de buurt komt raakt ze hem niet lekker.

Op korrelige beelden van VHS-kwaliteit zie je een meisje dat een kop kleiner is dan de jongens. Een zwart shirt, en veel te grote witte broek.

Na twee jaar stopte ik. Niet omdat ik voetbal niet meer leuk vond, maar om andere redenen die ik me niet helemaal meer helder voor de geest kan halen. Als meisje in een jongensteam viel je op, het was ‘een dingetje,’ ‘apart’. Er werd altijd wat over gezegd. Ik denk niet dat ik me ooit helemaal onderdeel heb gevoeld van het team. Opgaan in de groep, dat ging niet. Mijn ouders moedigden me aan om te gaan hockeyen. Dat deed mijn zus ook, en dat maakte het halen-en-brengen een stuk praktischer. Ook sociaal zou het een stuk makkelijker zijn, een meisje in een meisjesteam. Dat bleek waar: vriendinnetjes genoeg, op hockey.

Maar het voetbal liet me niet los. Elke schoolpauze partijtje. Na school in de straat en op veldjes in de buurt. De rode garagedeuren van de flat die zo lekker galmden als je scoorde. Als je niet zelf kwam, dan

haalden de jongens uit de buurt je wel op. Komt Suse buitenspelen? Altijd.

De schaafwonden op je knieën na een sliding op de stenen parkeerplaats. Broek weer kapot. Maakte niks uit. Oefenen, oefenen, oefenen. Trucjes, afwerken op doel, hooghouden tot het tijd was voor het avondeten. Ik dwong mijn ouders een bankrekening te nemen bij ABN-AMRO, omdat je als welkomstcadeau een bal kreeg met alle handtekeningen

van de spelers van Ajax. Ik vroeg keepershandschoenen voor Sinterklaas, en lag vervolgens de hele avond op ons groene tapijt in de woonkamer reddingen te maken. Net zo lang zeuren tot ik mocht opblijven voor de WK-kwartfinale Nederland-Brazilië. Huilend naar bed nadat Branco zijn vrije trap achter De Goeij had geschoten.

Een meisjeskamer vol met Ajaxposters, vlaggen en vaantjes. Op straat telde het niet dat ik geen jongen was. Met poten werd ik steeds wat eerder gekozen. Als je goed was, dan was het goed. Ontzien werd ik niet: ik zorgde ervoor dat ik nooit verloor met tieners, zodat de billenbrand-sessie voor iemand anders was. Ajax veroverde Europa, op straat was ik Jari Litmanen, en als die al bezet was koos ik Davids. Van het Nederlands elftal voor vrouwen had ik nog nooit gehoord, laat staan dat ik de speelsters kende. Voor de finale van de Champions League op 24 mei 1995 mocht ik – acht jaar oud – van mijn vader weer opblijven. Die is dan wel voor Feyenoord, maar had heel goed door dat dit een historisch moment was. Toen in de 85ste minuut de verlossing kwam, juichten we met de armen om elkaars schouders. In het kringgesprek de volgende dag op school deed ik minutieus verslag van de wedstrijd, totdat de juf me in de rede viel en zei dat het volgende kind nu wat mocht vertellen.

Op straat hoorde ik intussen bij de besten. Kees, een vriendje met wie ik veel voetbalde, zei op een gegeven moment: 'Je moet eens bij mijn club komen kijken. Buitenveldert, in Amsterdam. Daar spelen heel veel goeie meisjes.' Ik geloofde er niks van. Ik had nog nooit andere meisjes gezien die goed konden voetballen. Ik dacht dat ik de enige was. Kees vroeg of ik wilde meedoen aan een toernooi met zijn team. Dat wilde ik wel. Ook op het veld hoorde ik inmiddels bij de beste jongetjes. Langs de kant stond de trainer van een van de meisjesteams van Buitenveldert, die me uitnodigde voor een proeftraining: 'Je past er goed tussen, denk ik.' Nog steeds sceptisch over het niveau stemde ik in.

Toen ik een paar weken later op de club naar het trainingsveld liep, kon ik mijn ogen niet geloven. Ik zag een meisje de bal van een meter of 25 in de kruising schieten. Een ander stond nonchalant een balletje hoog te houden, terwijl ze het ene na het andere trucje uit haar mouw schudde. Weer een ander deed een dubbele schaar.

Ik wist niet wat ik zag. Hier wilde ik wel bij horen, heel graag zelfs. Dit waren gelijkgestemden. De trainer belde mijn ouders, vertelde over dat Buitenveldert voorloper was in meisjesvoetbal, dat het een progressieve club was met tien meisjesteams, waarvan de beste in een jongenscompetitie speelden. Hoewel dit betekende dat ze me de hele tijd van en naar Amsterdam moesten brengen, stemden mijn ouders toe. Bij Buitenveldert werd het serieus aangepakt. Twee keer per week trainen werd al snel drie keer. Op zaterdag een wedstrijd in de hoofdklasse van de jongenscompetitie. De ontvangst bij uitwedstrijden was vaak lacherig: 'Het zijn maar meisjes,' werd er geroepen.

Als ze vervolgens na een kwartier met 3-0 achter stonden veranderde de sfeer: het gebeurde regelmatig dat vaders hun zoons aanspoorden om ons een rotschop te verkopen, wanneer ze voor de zoveelste keer werden gedold. Het deed ons weinig, en we schopten net zo hard terug. We kwamen uit heel verschillende milieus, maar hadden een gezamenlijke missie: iedereen ervan overtuigen dat we wél konden voetballen. Niks was erger dan verliezen. We waren zo fanatiek dat ik geregeld met tranen van woede het veld afliep als het niet was gelopen zoals ik wilde. Het lag aan de scheids, aan het veld, en het was sowieso onterecht. Elke zaterdag met blauwe knieën en schor van het schreeuwen terug in de auto. Vier keer per week kwamen we overal vandaan om samen te spelen. Met de metro uit de Bijlmer, of op de fiets vanuit Amsterdam-Zuid. Ouders reden vanuit Haarlem, Diemen, Almere, Uithoorn, en die van mij vanuit Zaandam. Toen mijn moeder overleed, vroeg mijn vader vrienden en familie om mij in wisseldienst na de training naar huis te brengen, zodat hij 's avonds af en toe ook bij mijn broertje en mijn zus kon zijn.

We spaarden allemaal shirtjes van voetbalclubs. Het liefst natuurlijk 'de echte', waarbij het embleem was opgenaaid, en het shirt van dikker materiaal was gemaakt. Als mijn vader voor zijn werk op reis was geweest, nam hij er altijd eentje voor me mee. Newcastle United, Barcelona, AC Milan: als het van mijn moeder had gemogen, had ik ze ook naar school gedragen. Als Amsterdams team waren we allemaal voor Ajax. Maar dromen over Ajax, deden we niet. Ajax had geen meisjesteams. Een keer speelden we de bekerfinale op De Toekomst. De beker was voor ons een uitje, een grapje, niet serieus: we deden mee aan het meisjestoernooi, en dus gingen we er standaard met de beker vandoor. In de schaduw van De ArenA wonnen we met 24-1, Louis van Gaal reikte de beker uit. Hij vond het slordig dat we die ene

goal hadden weggeven. Wij knikten, we vonden het zelf ook slecht. Naderhand gingen we overal op het complex op de foto met de beker: dichterbij Ajax zouden we nooit meer komen. Laatst was ik weer eens op De Toekomst voor een oefenwedstrijd van de Ajax-vrouwen. In de rust deden twee zestienjarige invallers hun warming-up. Ik wist wie het waren, want ik had ze laatst zien spelen voor het Nederlands elftal onder 17. Hun EK-kwalificatiewedstrijden kun je tegenwoordig live zien op de site van de UEFA, en laatst zelfs ook bij de NOS. Gestoken in een Ajax-trainingspak jogden ze ontspannen langs het veld. Zelfbewust, onaangedaan en volledig op hun plek, alsof ze het doodnormaal vonden dat ze daar waren.

Niet lang nadat ik bij Buitenveldert was begonnen, kreeg ik van de KNVB per brief een uitnodiging voor de selectie District West II Onder 12. De eerste training in Aalsmeer was ik zo fanatiek dat ik wel dertig slidings maakte. Die moest ik beter leren doseren, zei de trainer na afloop. Maar ik mocht wel blijven. Nog meer trainen, nog meer wedstrijden, nog meer autoritjes. Een keer mochten we ballenmeisje zijn voor het Nederlands vrouwenteam – want dat bleek dus echt te bestaan. Ik kan me er weinig van herinneren, behalve het overheersende gevoel dat neerkwam op: ‘Is dit het nou?’ Een winderig veld bij een amateurclub. Langs de kant stonden niet veel meer mensen dan bij een wedstrijd van ons. De namen van de speelsters zeiden me niets. Tegenwoordig staan er bij open trainingen van de Oranjevrouwen honderden kinderen die een handtekening willen van Miedema, Groenen en Van de Donk. Die deze zomer Panini-plaatjes gaan sparen van Van Es en Spitse voor in hun WK 2019 stickeralbum. Die de biografie van Lieke Martens kopen.

Met mensen die minder fanatiek waren, had ik geen geduld.

Toen we in groep acht meededen aan een schoolvoetbaltoernooi, maakte ik mijn klasgenoten duidelijk dat ik met minder dan de eerste plaats geen genoegen nam. We speelden op een half veld, dus ik kon het me permitteren om zowel laatste vrouw als spits te zijn. De andere meisjes moesten de bal zo snel mogelijk bij mij inleveren. Dan zorgde ik voor de rest. ‘Je was meedogenloos tegenover je medespeelsters,’ zegt mijn vader daar nu over. ‘Het ging niet erg democratisch. Je werd meegesleept door je eigen fanatisme. Langs de kant werden daar de wenkbrauwen wel over opgetrokken. Je moet een, eh, bijzondere indruk hebben achtergelaten.’ Ik geloof dat we in totaal 25 keer scoorden. Ik maakte ze alle 25. In de finale wonnen we met 6-1. Die ene tegengoal zorgde ervoor dat ik minutenlang scheldend en tierend over het veld liep. Dankzij de toernooiwinst mochten we meedoen aan het Nederlands schoolvoetbalkampioenschap. Dat viel uitgerekend in hetzelfde weekend als de traditionele afsluitende groep-8 schoolreis naar Texel. Ik vond dat we voor het

toernooi moesten kiezen, maar tot mijn grote verbazing was niemand het daarmee eens. Voor mij bleef het onbegrijpelijk dat we toch naar Texel gingen. En dat fanatisme steekt nu nog steeds de kop op, bij elk spelletje dat ik speel. Tafeltennis of poolen: als ik niet win is het niet leuk. Dit tot groot vermaak van mijn omgeving, die over het algemeen niets heeft met competitie.

Bij de KNVB was de districtselectie Onder 14 het volgende station. Daar wilden we allemaal extra graag voor gekozen worden, want dan kreeg je nieuwe voetbalschoenen van Nike. Het voelde als Sinterklaas en jarig-zijn ineen. Een doos met daarin het nieuwste model kicksen: donkerblauw leer, een klein wit Nike-teken. In de kleedkamer na de eerste wedstrijd zeiden we tegen elkaar dat we het verschil konden voelen. Dat we nu veel harder konden schieten. Of dit echt waar was, was onbelangrijk. Door dit gebaar voelden we ons een klein beetje prof: we waren serieuze sporters, die werden gesponsord. Nu opent Shanice van de Sanden elke week wel een paar van die Nike-dozen, zo komt het tenminste over in haar Instagram-stories. In haar slaapkamer staat een kast met een indrukwekkende verzameling sneakers, en aan haar spiegelselfies te zien draagt ze bijna elke dag een andere outfit.

Nu opent Shanice van de Sanden elke week wel een paar van die Nike-dozen, zo komt het tenminste over in haar Instagram-stories.

Ik keek en las obsessief alles over voetbal. Elke paar uur even teletekst-pagina 601, en later 801, checken. De grote interviews in *Sportweek*, het transfernieuws in *Voetbal International*. Specials van *Hard gras* over Ronaldo en Feyenoord werden letterlijk stukgelezen. Elke zondagavond natuurlijk *Studio Sport*. Het heeft een reservoir voetbalkennis opgeleverd waarmee ik nu op feesten en partijen nog wel eens verrassend uit de hoek kan komen. Vooral leuk wanneer mannen tegen elkaar op staan te bieden terwijl ze niet goed luisteren naar wat ik te zeggen heb. Toen het laatst in de kroeg ging over een rode kaart voor een keeper nadat er al drie keer was gewisseld, barstte er een discussie los over welke veldspelers er in de eredivisie weleens noodgedwongen onder de lat hadden moeten staan. ‘Michel Boerebach voor Twente tegen NAC in 1996,’ zei ik. ‘Sander Westerveld kreeg rood voor het neerhalen van een doorgebroken speler.’ Nadat een en ander gegoogeld was en ook bleek te kloppen, was ik ineens *one of the guys*.

In 2001 stapte mijn hele meisjesteam bij Buitenveldert over naar de senioren. De meesten mochten vanwege hun leeftijd niet meer in de juniorencompetitie voor jongens spelen, en dus besloten we allemaal maar door te schuiven. Ik was net 15 geworden, klein van stuk, en ineens speelde ik met en tegen vrouwen die twee keer zo oud waren als ik. In ons eerste seizoen werden we kampioen en promoveerden we naar de landelijke hoofdklasse, toen het hoogste niveau voor vrouwenvoetbal in Nederland. Uitwedstrijden naar Groningen, Brabant en Zeeland. Wij hadden een gulle sponsor die regelmatig een bus voor ons regelde, maar de tegenstanders (inclusief de toenmalige landskampioen) gingen gewoon met de auto naar uitwedstrijden. Bij sommige clubs werden we doodleuk op veld 3 neergezet, omdat mannenteams uitkomend in de Reserve vijfde klasse voorrang werd verleend. De verwarming in de kleedkamer deed het soms niet, en een behandeltafel was er vaker niet dan wel. Het niveau van de scheidsrechters lag laag, echt fit waren ze meestal niet. De fysio had een spons en een waterzak tot haar beschikking. Bij de KNVB werd ik vanuit het selectieteam District West II Onder 16 overgeheveld naar het Nederlands Elftal Onder 17. Nog vaker en intensiever voetballen. Drie keer per week trainen en in het weekend een wedstrijd bij de club. Plus elke twee weken een dag op de KNVB-campus in Zeist met een training en een wedstrijd. De andere week trainde ik mee met een jongensteam uit de buurt in Zaandam.

We reisden naar Duitsland voor onze eerste vriendschappelijke interlands. In de bus werden blaadjes met het Wilhelmus uitgedeeld, zodat we de tekst konden leren.

Met school trof ik een topsportregeling, waardoor ik lessen en toetsen kon missen tijdens verplichtingen van het Nederlands elftal. Bij de KNVB werden intussen voorzichtig de eerste stapjes gezet richting een topsportomgeving. Op een paar locaties in het land werden regiotrainingen georganiseerd, waarbij internationals van de Onder 17, Onder 19 en A-selectie samen trainten. Het niveau was stukken hoger dan ik gewend was. Ik herinner me dat ik tot twee keer toe probeerde A-international Daphne Koster uit te kappen, de beste van ons allemaal. De tweede keer belandde ik bijna aan de andere kant van de boarding, zoveel groter en sterker was ze. Met de Onder 17 speelden we oefenwedstrijden tegen jongensteams van betaald voetbalclubs. We reisden naar Duitsland voor onze eerste vriendschappelijke interlands. In de bus werden blaadjes met het Wilhelmus uitgedeeld,

zodat we de tekst konden leren. Tegenwoordig bestaat er een EK, en zelfs een WK Onder 17, maar begin 21ste eeuw was het hoogste haalbare voor Oranje O17 het vriendschappelijke Nordic Tournament, met een deelnemersveld van sterke Noord-Europese landen. Op de KNVB-site werden we niet of nauwelijks genoemd, en mijn vader bouwde dus zelf maar een website met foto's en biografietjes van ons. Verslagen van wedstrijden in het buitenland schreef hij op basis van commentaar van de bondscoach en ouders ter plekke. Tegenwoordig kan ik de meisjes van Oranje O17 op de voet volgen. De Instagram en Twitter-account van de Oranjeleeuwinnen staan tijdens grote toernooien boordevol video's, foto's en meest uiteenlopende informatie. Vrijwel direct na een interland staat er een verslag op onsoranje.nl. Op reis kregen we een dagvergoeding, van ik geloof een tientje per dag. Tactische besprekingen werden uitgebreider, en soms zelfs opgehangen aan de hand van videobeelden van de tegenstander. Er kwam een fysio die je tapete en masseerde als er iets mis was. Een teammanager die de logistiek regelde, een keeperstrainer en een assistent-bondscoach speciaal voor het voetbal-inhoudelijke. Aan krachttraining deden we niet, maar ik herinner me wel een vetmeting en een voedingsadvies. Het contrast met de Nederlandse vrouwencompetitie werd enorm: een paar kilo overgewicht was daarin geen enkel probleem en met twee keer per week trainen kon je nog steeds prima meekomen. Veel van mijn teamgenoten bij het Nederlands Elftal Onder 17

speelden daarom ook in een jongensteam, uitkomend in een jongenscompetitie. Het niveau lag er hoger, het spel was harder en ging stukken sneller. Die generatie speelsters wilde per se bij de allerbesten horen, en zou uiteindelijk ook zorgen voor de eerste grote doorbraak van het Nederlandse vrouwenvoetbal door in 2009 onverwacht de halve finales van het EK in Finland te halen. Manon Melis, Kirsten van de Ven, Anouk Hoogendijk, Loes Geurts, Petra Hogewoning, Sylvia Smit: meer dan de helft van het basiselftal kwam uit mijn lichteing. En natuurlijk keek ik, toen de NOS besloot de halve finale integraal uit te zenden. Een wedstrijd van het Nederlands vrouwenteam in zijn geheel uitzenden, was tot dan toe lange tijd ondenkbaar geweest. Ik was toen al lang gestopt. Tijdens een competitiewedstrijd begin 2004 scheurde ik mijn kruisband af. In plaats van me direct te laten opereren, en een negen maanden durende revalidatie te beginnen, koos ik ervoor om niets te doen. Ik was zeventien, speelde inmiddels in het Nederlands Elftal Onder 19 en zat in mijn eindexamenjaar. Heel lang had ik gedacht dat ik zou gaan proberen om in het voetbal verder te komen. Met een beurs studeren in Amerika en voor een universiteitsteam spelen. Of naar Duitsland, of Scandinavië, waar semi-vrouwenprofteams waren. Maar ineens had ik er geen zin meer in. Het verschil met jongens in dezelfde positie als wij was de jaren ervoor almaar gegroeid. Zij hoefden zich nergens zorgen over te maken, terwijl wij naast onze sport een volwaardige maatschappelijke carrière moesten opbouwen. Professioneel voetbalster, het zou toch nooit kunnen. Ik vond het ineens zo'n onzin, en dacht: laat maar zitten. Ik ging lekker op reis, studeren en naar de kroeg.

Het verschil met jongens in dezelfde positie als wij was de jaren ervoor almaar gegroeid. Zij hoefden zich nergens zorgen over te maken, terwijl wij naast onze sport een volwaardige maatschappelijke carrière moesten opbouwen.

Maar diverse generatiegenoten gaven niet op. Ze studeerden en werkten fulltime naast het voetbal. Ze trokken naar het buitenland, waar ze voor magere semiprof-contractjes elke dag keihard werkten om het maximale uit zichzelf te halen.

De oprichting van de Eredivisie voor vrouwen kreeg ik zijdelings mee. Het komen en gaan van clubs vervolgens ook: duurzaam en bestendig wilde het maar niet worden. Bij elke moeizame stap vooruit, moesten ze er tegelijkertijd ook weer twee terug. Toch bleven de Oranjevrouwen hun grenzen verleggen. Vier jaar geleden voor het eerst op een WK.

De eerste wedstrijd, tegen Nieuw-Zeeland, volgde ik vanuit bed. De aftrap was om 03.00 Nederlandse tijd, en ik moest de volgende dag gewoon werken. Er zaten 53.000 toeschouwers op de tribune. Ik appte mijn vader dat hij nú de tv moest aanzetten (maar hij sliep al). Toen ik mijn oud-teamgenoten het Wilhelmus zag zingen sprongen de tranen in mijn ogen.

Twee jaar later, op het EK in eigen land, gingen ze daar nog even keihard overheen. Ik woonde inmiddels in Londen, en volgde het toernooi intensief. Met voormalig teamgenoten bespraken we de wedstrijden en de Oranjeakte die in Nederland ontstond. Loes Geurts en Anouk Dekker zaten nog bij de Oranjeselectie, maar de rest van de meisjes waarmee ik had gevoetbald was inmiddels gestopt.

Er was dus weer een hele nieuwe generatie voetbalsters opgestaan die zich in verbeterde omstandigheden had kunnen ontwikkelen. Toen ze de finale haalden moest ik erbij zijn, en via-via regelde een bevriende oud-international twee kaarten voor Nederland-Denemarken. De dag voor de finale belde ik mijn vader en vroeg hem wat hij morgen

ging doen. ‘Thuis op de bank de finale kijken natuurlijk,’ zei hij. ‘Of met mij, in het stadion,’ counterde ik.

Vroeg in de ochtend vloog ik naar Amsterdam, mijn vader haalde me op van Schiphol. We parkeerden bij De Grolsch Veste, en namen vandaar de trein naar het centrum van Enschede.

De Oranjefanzone en Oranjemars naar het stadion: we wilden elk detail van deze unieke gebeurtenis meemaken. Af en toe keken we elkaar aan: wat gebeurt hier?!

Bij het stadion beleefde ik één grote flashback van mijn voetbalverleden. Meisjes – nu vrouwen – met wie ik had gespeeld en van wie ik sommigen vijftien jaar niet meer had gezien. Hun ouders, die jarenlang vijf keer per week in de auto waren gestapt om hun ambitieuze dochters naar voetbal te brengen. Mijn vader en ik keken in het stadion verbijsterd naar de Oranjemassa. Toen Miedema de bevrijdende 4-2 maakte juichten we met de armen om elkaars schouders. Net als in 1995.

Na het laatste fluitsignaal keken we samen naar de tienduizenden feestvierende Oranjesupporters. Allemaal gekomen speciaal voor een vrouwenvoetbalwedstrijd. Weer ontroering, weer tranen. De cirkel is rond, zeiden we. Het mooiste vond ik de kleine meisjes, die gekleed in een veel te groot Oranje-shirt van Martens of Miedema stonden te juichen. Ik dacht aan mezelf op die leeftijd. Een meisje dat zo graag voetbalde, maar teleurgesteld raakte toen bleek dat een profcarrière, of spelen in een echt stadion, niet voor haar was weggelegd.

Tijden veranderen.

Het vrouwenvoetbal is nog lang niet waar het zou moeten zijn. Qua investeringen, begrotingen, media-aandacht, sponsors en professionaliteit valt er nog heel veel te winnen. Zeker ook in Nederland. Het is idioot dat er elk jaar teams uit de Eredivisie verdwijnen omdat ze hun begroting niet rond krijgen. Het is belachelijk dat het merendeel van de vrouwen die in ons land op het hoogste niveau spelen het moet doen met een onkostenvergoeding of ‘toelage’. Maar ik tel ook de zegeningen. Vorige week was ik op Wembley, bij de FA Cup-finale tussen de vrouwen van Manchester City en West Ham United.

Op de tribunes 45.000 mensen, onder wie heel veel kleine meisjes met grote dromen. Een aantal voetbalbonden en grote clubs zien de potentie, en investeren flink. Het WK deze zomer wordt het grootste ooit. Grote merken hebben zich als sponsor opgeworpen, en verwacht wordt dat er wereldwijd meer dan een miljard mensen zal gaan kijken. Met de NOS maken we deze zomer een dagelijkse WK-talkshow. Twee presentatoren, wisselende analytici en diverse gasten in de studio, plus een legertje verslaggevers ter plekke in Frankrijk. Het meisje dat 25 jaar geleden profvoetbalster en journalist wilde worden, had het vast prachtig gevonden.